

TÜRKÇE EĞİTİMİ ALANINDAKİ DOKTORA TEZLERİNİN ÖZET BÖLÜMLERİNE YÖNELİK BİR İÇERİK ANALİZİ

Prof.Dr. Lokman TURAN

Erzurum Atatürk Üniversitesi, lokmanturan@gmail.com

Doç.Dr. Oğuzhan SEVİM

Erzurum Atatürk Üniversitesi, oguzhan-sevim@windowslive.com

Arş.Gör. Muhammed TUNAGÜR

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, mutunagur@hotmail.com

ÖZ

Bilimsel çalışmaların en önemli kısımlarından biri araştırmanın özetidir. Özet, okuyucuların araştırma hakkında kısa süre içerisinde bilgi sahibi olması açısından önemlidir. Bu çalışmanın amacı Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin özetlerini çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Çalışma, nitel araştırma türlerinden betimsel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında 2007-2017 yılları arasında 13 farklı üniversitede Türkçe eğitimi alanında hazırlanan 223 doktora tezinin özet bölümü incelenmiştir. Tezler, araştırmacı tarafından hazırlanan "Tez Özeti Analiz Formu" kullanılarak değerlendirilmiştir. Form aracılığıyla incelenen tez özetleri içerik analizine tabi tutulmuş, elde edilen veriler, tablolaştırılarak frekans ve yüzdelere gösterilmiştir. Araştırma bulgularına göre özetlerde araştırmanın amacı, sonucu ve örneklem bilgisine yeterli düzeyde yer verildiği; araştırmanın önemi, veri toplama ve veri analiz teknikleri, bulgular ve öneri bilgilerinin ise yeterli düzeyde olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca doktora tez başlıklarının sözcük sayısı ile anahtar kelimelerinin ideal sözcük sayısında olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonuçlarından hareketle şu önerilerde bulunulmuştur: Doktora tez özetlerinde araştırmanın amacı, önemi, yöntemi, veri toplama ve analizi teknikleri, örneklemi, bulguları, sonuçları ve önerileri ile ilgili bilgilere yer verilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe eğitimi, özet, içerik analizi, eğitim araştırmaları

A CONTENT ANALYSIS FOR THE SUMMARY SECTIONS OF DOCTORAL THESES IN THE FIELD OF TURKISH EDUCATION

ABSTRACT

One of the most important parts of the scientific study reports is the abstract of the research. The abstract is important in that readers should have a brief knowledge of the research. The purpose of this study is to examine the thesis abstracts prepared in the field of Turkish education in terms of various variables. The study was conducted in a descriptive scanning model of qualitative research. Within the scope of the research, a summary of 223 doctoral theses prepared in the field of Turkish education in 13 different universities between 2007-2017 was examined. The theses were examined using the "Thesis Summary Analysis Form" prepared by the researcher. The thesis abstracts analyzed through the form were subjected to content analysis and the obtained data were presented in terms of frequencies and percentages. According to the findings of the research, it is stated that the purpose of the research in the summaries is sufficient to provide information on the conclusion and sample; data collection and data analysis techniques, findings and suggestions are not enough. In addition, PhD thesis titles have reached the idea that the word count is the ideal for keywords. Based on the results of the research, the following suggestions were made: The doctoral thesis summary of the study purpose, significance, methodology, data collection and analysis techniques, sampling, findings, conclusions and recommendations with relevant information should be given.

Key Words: Turkish education, abstract, content analysis, educational research

GİRİŞ

Eğitim toplumların çağdaşlaşmasında, ilerlemesinde, bireylerin kendilerini ve çevrelerini aydınlatarak yaşadığı olaylar karşısında duyarlı ve hassas olmasında, milletlerin geleceğine

yön vermesinde son derece etkilidir. Eğitimin önemine hiçbir ülke kayıtsız kalmayarak nitelikli insan yetiştirmenin ve bilime katkı sağlamanın araştırmalarını yapmaktadır. Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de lisansüstü eğitim ve bilimsel araştırmalar önem kazanmaktadır (Şenyurt ve Özer-Özkan, 2017).

Bilimsel çalışmaların aktarımı hiç şüphesiz yazıya dökülerek anlam kazanmaktadır. Yazıya aktarımın bu denli önemli olması yazının önemini, kuralları ile bilmemizi gerekli kılmaktadır. Yazı eğitiminin önemi ilköğretimden itibaren kavratılmaya çalışılmaktadır. Dil becerilerinden biri olan yazma becerisi için, İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda (2018) kazandırılması gereken kazanımların yanı sıra not alma, özet çıkarma, serbest, kontrollü, güdümlü, eleştirel, yaratıcı, tahminde bulunma, metin tamamlama, boşluk doldurma, grup olarak yazma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, bir metni kendi kelimeleri ile yeniden oluşturma, bir metinden hareketle yazma ve duylardan hareketle yazma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması hedeflenmektedir. İlköğretim ve ortaöğretimde verilerek geliştirilmeye çalışılan yazma becerisi, lisans eğitiminde akademik yazma denilen bilimsel bir anlayışla oluşturulan yazma eylemini karşılamamaktadır. Fakat dil becerilerinden okuma ve yazma, akademik eğitimin öğrenme çıktısı olarak önem arz etmektedir. Özellikle lisans döneminde ve daha sonrasında öğrencilerden akademik türde ve seviyede metinler kaleme almaları ve bilim insanlarının eserlerini okumaları beklenmektedir. Çünkü lisans seviyesi, öğrencilerin akademik yazma ve okumayı aktif kullandıkları ve bunu içselleştirdikleri dönemdir. Türkiye’de eğitim ve öğretimin ilk basamaklarından lisansüstü seviyesine kadar yazma konusunda planlı ve programlı bir eğitim verilememektedir (Deniz ve Karagöl, 2017). Fakat lisansüstü çalışmalarını sağlıklı bir şekilde yürütmek isteyen araştırmacılar akademik yazma eğitimi ile ilgilenmektedir. Ele alınacak metnin genel ilkeler doğrultusunda kaleme alınmasının yanı sıra belirli kurallar çerçevesinde bilimsel bir çalışmanın raporlaştırılması ve yazıya dökülmesine akademik yazma denir (Bahar, 2014). Akademik metinler ise bilim insanlarının yapmış oldukları bilimsel çalışmaların raporlaştırılmasıdır. Bu metinler sistematik ve bilimsel bir şekilde oluşturulur (Deniz ve Karagöl, 2017). Böylece araştırmacılar, yazı alanındaki durumlarını betimleme, eksiklerini giderme ve kendilerini geliştirme adına çalışmalarına bu doğrultuda yön verebilmektedirler.

Üniversitelerin ve lisansüstü eğitim programlarının artışı ile lisansüstü tezlerin sayısında bir artış görülmektedir. Lisansüstü tezler birçok alana yönelik bilimsel bilgiyi içermektedir. Bu sebeple özel sektör ya da akademik yaşamına katkı sağlamak isteyen araştırmacılar, lisansüstü tezlerden faydalanmaktadır (İnce, Gül ve Bozyiğit, 2017). Lisansüstü eğitimin nitelikli olarak devamını sağlamak bilimsel bilginin okuyucuya hızlı ve kolay bir şekilde ulaşmasını sağlayacaktır. Bu hedef doğrultusunda bilimsel çalışmalarda özetin dil, içerik ve kapsam bakımından tam olarak yazılması, çalışmanın tanıtılmasında önem arz etmektedir. Yazılan özetin tezi tanıtıcı olması, sahip olması gereken özelliklerden biridir. Çünkü internet üzerinden yapılan tez tarama işleminde ilk olarak tezin özeti ile karşı karşıya kalınır. Bu nedenle okuyucunun çalışmanın ilk olarak özet kısmı ile muhatap olması, özet kısmının son derece titiz bir şekilde ele alınmasını mecbur kılmaktadır. Özete ilk bakıldığı esnada çalışmanın amacı, önemi, yöntemi, veri toplama ve veri analiz şekilleri, örnekleme, bulguları ve sonucu görülebilmelidir (Sevim ve Özdemir-Eren, 2012).

Alanyazın taranırken veri tabanlarının bir kısmında sadece özete yer verildiği görülmektedir. Özet kısmı zamandan tasarruf sağlayarak çalışmanın içeriği hakkında bilgi sahibi olunmasına olanak tanır. Aynı zamanda araştırmacıların hızlı ve kapsamlı bir şekilde

alanyazını tarayarak yeni bilgilere ulaşmasını sağlar (Yılmaz ve Emiroğlu, 2005). Başarılı bir şekilde hazırlanan özet kısmı, okuyucunun çalışmanın içeriğini kısa zamanda kavramasına, kendi alanı ile diğer alanlar arasında ilinti kurmasına, çalışmayı bütünüyle okuyup okumama kararı almasına olanak tanır (Day, 2000).

Bilimsel bir çalışmanın dikkat çeken en önemli kısımları başlık ve özettir. Okuyucular başlık ve özeti okuyarak kendi alanlarına ait olup olmadığına karar verir. Başlığın içeriği yansıtımda yetersiz kaldığı durumlarda bilimsel çalışmanın özeti önem arz etmektedir (Aktaş ve Uzuner-Yurt, 2015). Özetler çalışmanın amacını, önemini, yöntemini, içeriğini yansıtmalıdır. Çünkü özetler, bilimsel çalışmaların öz ve kapsamlı hâlidir. Özette araştırmanın en önemli bilgisi ile birlikte çalışmanın dört ya da beş bulgusu ve sonucu verilmelidir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2011). Özette yer alan bilgiler ile tezin içeriği tutarlı olmalıdır. Çalışmanın amaç, yöntem, evren ve örneklem, verilerin toplanması, verilerin analiz edilmesi, bulgular ve sonuç kısmı yazılırken özet kısmında tezin içindeki bilgilerden farklı bir bilgi yer almamalıdır. Çünkü bu durum hem güvenilirliği hem de çalışmanın bilimselliğini etkilemektedir (Sevim ve Özdemir-Eren, 2012).

Makale ve tez özetlerinde kullanılan sözcük sayısında bazı farklılıklar vardır. APA 'ya (2009) göre özet 120 kelimeyi geçmemelidir. Day'e (2000) göre kısa özet 250 kelimeyi geçmemeli ve makalede neyin çalışıldığı açıkça belirtilmelidir. Tez özetlerindeki sözcük sayısı makale özetlerine göre çalışmanın niteliği ve kapsamı doğrultusunda daha uzun ve ayrıntılı olabilmektedir. Karasar'a (2011) göre ise tez özetlerindeki sözcük sayısının 400 sözcüğü aşmaması gerekmektedir. Bu nedenle tez özetlerinde gereksiz kelimelere, tablo, şekil, çizelge ve kaynaklara yer verilmez.

Başarılı bir şekilde hazırlanan özette diyagram, formül, referans, kısaltma gibi unsurların olmaması gerekmektedir. Tekrarlanan kavramların kısaltmalarını parantez içinde vermek, özet dışındaki metinde ise kısaltmasını kullanmak gerekir. Terimler birkaç defalığına kullanılmadığı takdirde kısaltılmadan kullanılmalıdır. Veri toplama aracı ile ilgili bilgi verme durumunda ise referans gösterilerek atıf yapılabilir (Aktaş ve Uzuner-Yurt, 2015). Day'e (2000) göre iyi bir özeti iyi bir makale takip eder; kötü bir özeti ise sıkıntılar doğuracak bir makale takip eder. Özete makalenin küçültülen bir biçimi olarak bakılmalıdır. Özet makalenin bütün kısımlarının kısa bir özetini vermelidir (Day, 2000).

Bilimsel metinlerin, yazım bakımından belirli bir ilkeye ve kabul gören bir formata bağlı olması gerekmektedir. Çünkü bilginin evrensel oluşu ve paylaşımın sınırsızlığı bunu gerekli kılmaktadır. Bu sebeple Amerikan Psikoloji Derneği tüm dünyaya ortak bir format öneren yazım kılavuzu (APA) yayımlamıştır. Bu kılavuz ile Türkiye'de ve dünyadaki dergilerin birçoğu APA yazım kılavuzunu esas almıştır.

APA'ya göre özet bölümünde ilk olarak araştırmanın amacına değinilir. Amaçtan sonra araştırmanın yöntemi belirtilir. Araştırmanın modeli, evren/örneklem, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin analizi, bulgular ve sonuç bilgilerine yer verilir. Özet kısmında şekil, çizelge, başlık ve alt başlıklara yer verilmez. Okuyucular, alanyazını tarama esnasında anahtar sözcüklerin aracılığı ile özet ve çalışmalara ulaşmaktadır. Özet kısmında kullanılan anahtar sözcüklerin doğru kullanımı ve kapsamı karşılaması araştırmacıların çalışmayla karşılaşma olasılığını artırır (APA, 2009).

Bilimsel araştırmalara rehberlik ve ışık olma niteliğindeki eğitim araştırma çalışmalarını araştırmacılara katkı sağlamaktadır. Araştırmacılar, uzmanlaştıkları çalışma sahalarında hangi çalışmaların kimler tarafından yapıldığını öğrenmek ister. Çalışmalara ulaşmak zaman ve araştırmayı gerektirir. Araştırmacılar bu tür durumlarda analiz çalışmalarına ihtiyaç duyar. Analiz çalışmalarını herhangi bir alanda yapılan çalışmalarını birleştirerek genel bir betimleme ortaya koyar. Bu sebeple araştırmacılara özellikle de yeni araştırmacılara ışık tutması bakımından bu tür çalışmalar önemlidir (Özçakmak, 2017). Türkçe eğitimi alanındaki bilimsel araştırmalar içerisinde en güvenilir bilimsel sonuçlar da lisansüstü tezlerdir. Bu alandaki tezlerin analizini yapmak Türkçe eğitiminin ihtiyaçlarını belirlememize olanak sağlaması açısından önemlidir (Yağmur-Şahin, Kana ve Varışoğlu, 2013). Özellikle Türkçe eğitimi alanında lisansüstü çalışmalarını ve bilimsel araştırmalarla alana ve bilime katkı sağlamaya çalışan araştırmacıların yazma konusunda son derece hassas davranmaları gerekmektedir. Bu sebeple lisansüstü eğitimin son seviyesi olan doktora aşamasında hazırlanan tezlerin özet kısımları bu bağlamda analiz edilmeye çalışılmıştır.

Bu çalışma, Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tez özetlerini analiz ederek bu alandaki lisansüstü tez özetlerinin genel durumunu göstermesi açısından önem arz etmektedir. Bu çalışmanın amacı Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tez özetlerini çeşitli değişkenler açısından incelemek ve araştırmacılara özet yazımında belirli ölçütleri hatırlatarak yol gösterici bilgiler sunmaktır. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır.

- Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tez özetlerinde ‘amaç ve problem cümlesi’ bilgisi var mıdır?
- Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tez özetlerinde ‘araştırmanın önemi’ bilgisi var mıdır?
- Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tez özetlerinde ‘örneklem’ bilgisi var mıdır?
- Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tez özetlerinde ‘yöntem’ bilgisi var mıdır?
- Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tez özetlerinde ‘veri toplama teknikleri’ bilgisi var mıdır?
- Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tez özetlerinde ‘veri analiz teknikleri’ bilgisi var mıdır?
- Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tez özetlerinde ‘bulgular’ bilgisi var mıdır?
- Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tez özetlerinde ‘sonuç’ bilgisi var mıdır?
- Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tez özetlerinde ‘öneri’ bilgisi var mıdır?
- Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tez özetlerinde ‘sözcük sayısı’ dağılımı nasıldır?
- Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tez özetlerinde ‘anahtar kelimelerin’ dağılımı nasıldır?
- Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tez özetlerinde ‘başlık’ta yer alan sözcük sayısı kaçtır?

YÖNTEM

Bu araştırma nitel araştırma türlerinden betimsel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Betimsel araştırmalar; var olan bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde tanımlamayı öngörür (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013). Böylece durumu iyi analiz edebilme ve olanları kategorize etme imkânı oluşmaktadır.

Örneklem

Çalışmanın örneklemini 2007-2017 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tezleri oluşturmaktadır. İncelemeye alınan çalışmalara YÖK Ulusal Tez Merkezi aracılığıyla ulaşılmıştır. Tezlerin özet kısmının erişime açık olması, 2007-2017 yılları arasında hazırlanan 223 doktora tezi çalışmasının incelenmesine olanak tanımıştır. Araştırmada Ana Bilim dalı ve bilim dalı taraması yapılarak ‘Türkçe Ana Bilim Dalı’, ‘Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı’, ‘Türkçenin Eğitimi Ve Öğretimi Ana Bilim Dalı’, ‘Türkçe Öğretmenliği Ana Bilim Dalı’, ‘Türkçe Öğretmenliği Bilim Dalı’, ‘Türkçenin Eğitimi Ve Öğretimi Bilim Dalı’, ‘Türkçe Eğitimi Bilim Dalı’, ‘Yabancı Dil Olarak Türkçe Ana Bilim Dalı’, ‘Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ana Bilim Dalı’, ‘Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Bilim Dalı’ anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Çalışmada sadece Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tezleri incelendiğinden amaçlı örnekleme tekniği kullanılmıştır. Bu örnekleme, araştırmanın amacı doğrultusunda evreninin bir örneğinden çok belirli durum ve nesnelere arasından seçim yapılır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2011). Örneklemede belirli ölçütler doğrultusunda seçilen örneklemin, araştırma evreninin niteliklerini temsil ettiği düşünülür (Tavşancıl ve Aslan, 2001). Araştırma kapsamında incelenen tezlerin üniversitelere göre dağılımı frekans ve yüzde değerleriyle Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1. Türkçe Eğitimi Alanında Hazırlanan Doktora Tezlerinin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	<i>f</i>	%
Atatürk Üniversitesi	50	22,4
Gazi Üniversitesi	49	21,9
Ankara Üniversitesi	29	13,04
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	24	10,76
Dokuz Eylül Üniversitesi	13	5,82
Marmara Üniversitesi	13	5,82
Selçuk Üniversitesi	11	4,93
İnönü Üniversitesi	10	4,48
İstanbul Üniversitesi	8	3,58
Necmettin Erbakan Üniversitesi	6	2,69
Fırat Üniversitesi	4	1,79
Sakarya Üniversitesi	4	1,79
Erciyes Üniversitesi	2	0,89
Toplam	223	100

Tablo 1 incelendiğinde Türkçe eğitimi alanında 13 farklı üniversitede doktora tezinin hazırlandığı görülmektedir. Bu sayının var olan üniversite sayısına nispeten çok az olmasında bu alanda öğretim üyesi açığının olması ve enstitülerin YÖK’ün doktora programı açma kriterlerini sağlamaması gibi nedenler yer almaktadır. Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin en çok Atatürk Üniversitesinde (% 22,4) yapıldığı görülürken Atatürk Üniversitesini çok az farkla Gazi Üniversitesi, (% 21,9) Gazi Üniversitesini de Ankara Üniversitesi (% 13,04) takip etmektedir. En az doktora tezi Erciyes Üniversitesinde (% 0,89) hazırlanmıştır. Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tez sayısında Atatürk ve Gazi Üniversiteleri ilk sıralarda yer almaktadır. Gazi Üniversitesinin 1926 Atatürk Üniversitesinin 1957 yılında kurulmuş olması ve bu iki köklü üniversitenin Türkçe eğitimi alanında zengin bir kadroya sahip olması bu alandaki lisansüstü eğitimin niteliğini ve niceliğini artırmıştır.

Türkçe eğitiminde 2007-2017 yılları arasında hazırlanan doktora tezlerinin yayımlandığı yıllara dair bilgiler frekans ve yüzdelerle Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Türkçe Eğitimi Alanında Hazırlanan Doktora Tezlerinin Yayımlandığı Yıllar

Yıl	f	%
2007	7	3,13
2008	8	3,58
2009	12	5,38
2010	20	8,96
2011	19	8,52
2012	13	5,82
2013	16	7,17
2014	31	13,9
2015	39	17,4
2016	23	10,31
2017	35	15,69
Toplam	223	100

Tablo 2’ye göre Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin en çok yayımlandığı yıl (% 17,4) 2015 yılı olmuştur. 2015 yılını (% 15,69) ile 2017, 2017 yılını ise (% 13,9) ile 2014 yılı takip etmiştir. En az tez yayımlanan yıllar ise 2007 (% 3,13) yılı ile 2008 (% 3,58) yılı olmuştur. Son yıllarda -özellikle 2010 yılından itibaren- Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinde bir artış yaşandığı görülmektedir. Son yıllardaki bu yükselme lisansüstü eğitime olan tercihin artması ve alanda uzmanlaşan araştırmacıların sayısında yaşanan artışla ilişkilendirilebilir.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan ‘Tez Özeti Analiz Formu’ (TÖAF) kullanılmıştır. TÖAF’ta 12 başlık yer almıştır. Formun kapsam geçerliğine alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda son hali verilmiştir. Nitel çalışmalarda çalışmanın güvenilirliği açısından gerçekleştirilen kodlamaların benzerlik hesaplaması ile ortaya çıkan kodlayıcılar arası güvenilirlik (inter – rater reliability) katsayısı önemlidir (Miles ve Huberman, 2016). Bu nedenle incelenen çalışmaların sınıflandırılmasında iç tutarlılığı (güvenirliği) sağlamak amacıyla veriler, iki araştırmacı tarafından incelenmiş ve kodlamalar üzerinde uzlaşma sağlanmıştır. Kodlamalar karşılaştırılırken Miles ve Huberman’ın (2016) formülü (Güvenirlik = görüş birliği / görüş birliği + görüş ayrılığı X 100) kullanılmış ve kodlayıcılar arasındaki uyum %90 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Form aracılığıyla elde edilen verilerin değerlendirilmesi, içerik analizi esas alınarak gerçekleştirilmiştir. İçerik analizi, yazılı ve sözlü materyallerin sistemli bir analizi ve bunların açık talimatlara uygun kodlanarak sayısallaştırılması olarak bilinmektedir (Balcı, 2013). İçerik analizi yapılırken birbirine benzeyen verileri belirli kavram ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun rahat anlayabileceği bir şekilde düzenleyerek yorumlamak planlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). İçerik analizi yapılırken çalışmalar; araştırmanın amacı/problemi, araştırmanın amacı, araştırma yöntemi, örneklem grubu, veri toplama araçları ve veri analiz yöntemleri, sonuç, öneri, anahtar kelime ve başlık sayısı olmak üzere oluşturulan on bir kategori altında tasnif edilmiştir. On bir kategoride değerlendirilen çalışmalar, betimsel istatistikî yöntemler (yüzde ve frekans)

aracılığıyla çözümlenmiştir. Sonuçta elde edilen sayısal veriler ise tablolar halinde sunularak yorumlanmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin özet bölümlerinin on bir farklı değişken açısından incelenmesi sonucu elde edilen analiz bulguları yer almaktadır.

Türkçe eğitimi alanındaki tez özetlerinde araştırmanın amacı ve/veya problem cümlesi bilgisinin yer alıp almadığıyla ilgili bulgular Tablo 3'te frekans ve yüzde değerleriyle gösterilmiştir.

Tablo 3. Yıllara Göre 'Araştırmanın Amacı ve/veya Problem Cümlesi' Bilgisinin Dağılımı

Yıl	Var		Yok		Toplam
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	
2007	6	85,71	1	14,29	7
2008	8	100	0	0	8
2009	12	100	0	0	12
2010	19	95	1	5	20
2011	18	94,73	1	5,27	19
2012	13	100	0	0	13
2013	16	100	0	0	16
2014	31	100	0	0	31
2015	38	97,43	1	2,57	39
2016	23	100	0	0	23
2017	35	100	0	0	35
Toplam	219	98,2	4	1,8	223

Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin özetlerinde araştırmanın amacı ve/veya problem cümlesi bilgisinin yer alıp almama durumu yıllara göre incelendiğinde 223 doktora çalışmasının 219'unda (% 98,2) araştırmanın amacına ve/veya problem cümlesine yer verildiği tespit edilmiştir. Sadece 4 çalışmanın (% 1,8) tez özetlerinde araştırmanın amacı ve/veya problem cümlesinin olmadığı görülmektedir. Araştırmacıların Türkçe eğitimi alanındaki tez özetlerinde araştırmanın amacını ve problem durumunu yazmada oldukça başarılı oldukları söylenebilir.

Türkçe eğitimi alanındaki tez özetlerinde araştırmanın önemi bilgisinin yer alıp almadığıyla ilgili bulgular Tablo 4'te frekans ve yüzde değerleriyle gösterilmiştir.

Tablo 4. Yıllara Göre 'Araştırmanın Önemi' Bilgisinin Dağılımı

Yıl	Var		Yok		Toplam
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	
2007	2	28,57	5	71,42	7
2008	2	25	6	75	8
2009	4	33,3	8	66,7	12
2010	10	50	10	50	20
2011	10	52,63	9	47,36	19
2012	6	46,15	7	53,84	13
2013	2	12,5	14	87,5	16

2014	10	32,25	21	67,75	31
2015	8	20,51	31	79,49	39
2016	5	21,73	18	78,27	23
2017	6	17,14	29	82,85	35
Toplam	65	29,14	158	70,86	223

Tablo 4 incelendiğinde Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin 158’inde (% 70,86) özet kısmında araştırmanın önemi bilgisinin yer almadığı görülmektedir. Tez özetlerinde araştırmanın önemine değinen sadece 65 (% 29,14) çalışma vardır. 2013 (%87,5) ve 2015 (%82,85) yıllarında araştırmanın önemi bilgisine çoğunlukla yer verilmemesi dikkat çekicidir.

Türkçe eğitimi alanındaki tez özetlerinde örneklem/çalışma grubu bilgisinin yer alıp almadığıyla ilgili bulgular Tablo 5’te frekans ve yüzde değerleriyle gösterilmiştir.

Tablo 5. Yıllara Göre ‘Örneklem /Çalışma Grubu’ Bilgisinin Dağılımı

Yıl	Var		Yok		Toplam
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	
2007	6	85,71	1	14,29	7
2008	2	25	6	75	8
2009	9	75	3	25	12
2010	12	60	8	40	20
2011	16	84,21	3	15,79	19
2012	9	69,23	4	30,77	13
2013	13	81,25	3	18,75	16
2014	25	80,64	6	19,36	31
2015	35	89,74	4	10,26	39
2016	20	86,96	3	13,04	23
2017	29	82,85	6	17,15	35
Toplam	176	78,92	47	21,08	223

Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin özetlerindeki örneklem ya da çalışma grubu bilgisinin dağılımı incelendiğinde tez özet bölümlerinin büyük çoğunluğunda örneklem bilgisine değinildiği görülmektedir. Tez özetlerinin 176 tanesinde (% 78,92) örneklem ya da çalışma grubu bilgisine yer verildiği görülürken çalışmaların 47’sinde (%21,08) örneklem ya da araştırma grubu bilgisine değinilmediği tespit edilmiştir. Tezlerin en çok hazırlandığı 2015 yılı örneklem ya da çalışma grubu bilgisinin de en çok değinildiği yıl (% 89,74) olmuştur. 2008 yılında ise % 25’lik oran ile örneklem ya da çalışma grubu bilgisine en az yer verildiği görülmektedir.

Türkçe eğitimi alanındaki tez özetlerinde araştırmanın yöntemi bilgisinin yer alıp almadığıyla ilgili bulgular Tablo 6’da frekans ve yüzde değerleriyle gösterilmiştir.

Tablo 6. Yıllara Göre ‘Araştırma Yöntemi’ Bilgisinin Dağılımı

Yıl	Var		Yok		Toplam
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	
2007	1	14,3	6	85,7	7
2008	5	62,5	3	37,5	8
2009	5	41,7	7	58,3	12
2010	11	55	9	45	20
2011	9	47,3	10	52,7	19
2012	6	46,1	7	58,9	13
2013	15	93,8	1	6,2	16
2014	21	67,8	10	32,2	31
2015	28	71,8	11	28,2	39
2016	20	86,9	3	13,1	23
2017	29	82,8	6	17,2	35
Toplam	150	67,2	73	32,8	223

Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin özetlerindeki yöntem bilgisinin dağılımı yıllara göre incelendiğinde dalgalanmaların olduğu gözlemlense de son yıllara doğru yöntem bilgisine özetlerde yer verildiği görülmektedir. Çalışmaların 150’sinde (% 67,2) yöntem bilgisine yer verilirken 73’ünde (% 32,8) yöntem bilgisine yer verilmediği görülmektedir. 2007 yılında 7 tez özetinden sadece 1’inde (% 14,3) yöntem bilgisine yer verildiği görülürken 2013 yılında 16 tez özetinin 15’inde (% 93,8) yöntem bilgisine yer verilmiştir. Buna göre araştırmaların seyrini belirleyen ve en önemli bölümlerden biri olan yöntem alanının gün geçtikçe önem kazandığı söylenebilir.

Türkçe eğitimi alanındaki tez özetlerinde veri toplama teknikleri bilgisinin yer alıp almadığıyla ilgili bulgular Tablo 7’de frekans ve yüzde değerleriyle gösterilmiştir.

Tablo 7. Yıllara Göre ‘Veri Toplama Teknikleri’ Bilgisinin Dağılımı

Yıl	Var		Yok		Toplam
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	
2007	4	57,14	3	42,86	7
2008	4	50	4	50	8
2009	5	41,7	7	58,3	12
2010	8	40	12	60	20
2011	14	73,7	5	26,3	19
2012	8	61,5	5	38,5	13
2013	13	81,25	3	18,75	16
2014	24	77,41	7	22,59	31
2015	33	84,61	6	15,38	39
2016	21	91,3	2	8,7	23
2017	31	88,57	4	11,43	35
Toplam	165	74	58	26	223

Tablo 7 incelendiğinde Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin özetlerinde veri toplama tekniklerine dair bilgilerin 165 tezde (% 74) yer aldığı görülürken 58 tezde (% 24) veri toplama tekniklerine dair bilgiye değinilmediği görülmektedir. 2010 yılı itibari ile tez özetlerinde veri toplama tekniklerine dair bilgilerin verilmesinde önemli bir artış gerçekleşmiştir.

Türkçe eğitimi alanındaki tez özetlerinde veri analiz teknikleri bilgisinin yer alıp almadığıyla ilgili bulgular Tablo 8’de frekans ve yüzde değerleriyle gösterilmiştir.

Tablo 8. Yıllara Göre ‘Veri Analiz Teknikleri’ Bilgisinin Dağılımı

Yıl	Var		Yok		Toplam
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	
2007	4	57,14	3	42,86	7
2008	4	50	4	50	8
2009	3	25	9	75	12
2010	8	40	12	60	20
2011	15	78,9	4	21,1	19
2012	8	61,5	5	38,5	13
2013	13	81,25	3	18,75	16
2014	19	61,3	12	38,7	31
2015	30	76,9	9	23,1	39
2016	14	60,9	9	39,1	23
2017	28	80	7	20	35
Toplam	146	65,4	77	35,6	223

Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin özetlerinde veri analiz tekniklerine dair bilgilerin dağılımı incelendiğinde dalgalanmaların olduğu görülmektedir. Tez özetlerinde veri analiz tekniklerine dair bilgi 2007 yılında % 57,14 iken 2016 yılında da % 60,9 oranındadır. Tez özetlerinin 146’sında (% 65,4) veri analiz tekniklerine dair bilgiye yer verilirken 77’sinde (% 35,6) veri analiz tekniğine dair herhangi bir bilgiye değinilmediği görülmektedir.

Türkçe eğitimi alanındaki tez özetlerinde bulgular bilgisinin yer alıp almadığıyla ilgili bulgular Tablo 9’da frekans ve yüzde değerleriyle gösterilmiştir.

Tablo 9. Yıllara Göre ‘Bulgular’ Bilgisinin Dağılımı

Yıl	Var		Yok		Toplam
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	
2007	4	57,1	3	42,9	7
2008	3	37,5	5	62,5	8
2009	4	33,3	8	66,7	12
2010	8	40	12	60	20
2011	9	47,3	10	52,7	19
2012	3	23,1	10	76,9	13
2013	12	75	4	25	16
2014	15	48,4	16	51,6	31
2015	25	64,1	14	35,9	39
2016	13	56,5	10	43,5	23
2017	17	48,6	18	51,4	35
Toplam	113	50,7	110	49,3	223

Tablo 9 incelendiğinde Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin 113 tanesinin (% 50,7) özet kısımlarında bulgular bilgisine yer verildiği görülürken 110 tanesinde (% 49,3) bulgulara dair herhangi bir bilgiye değinilmediği görülmektedir. 2013 yılı % 76,9 ile

bulgular bilgisine en az yer verilen yıl olmuştur. Tez çalışmalarının 110 tanesinde (% 49,3) bulgular bilgisine yer verilmemesine özet kısmında APA ölçütlerinin önemsenmesi ve üniversitelerin tez yazım kılavuzlarında yer alan özet sözcük sayısının sınırlı sayıda olması neden olmuş olabilir. Ayrıca bulgular kısmının ayrıntılı olması özet kısmında hangi bulgulara yer verileceği konusunda soru işareti oluştursa da özette bulgulara dair bilgilerin verilmesi gerekmektedir.

Türkçe eğitimi alanındaki tez özetlerinde sonuç bilgisinin yer alıp almadığıyla ilgili bulgular Tablo 10’da frekans ve yüzde değerleriyle gösterilmiştir.

Tablo 10. Yıllara Göre ‘Sonuç’ Bilgisinin Dağılımı

Yıl	Var		Yok		Toplam
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	
2007	5	71,4	2	28,6	7
2008	6	75	2	25	8
2009	12	100	0	0	12
2010	17	85	3	15	20
2011	19	100	0	0	19
2012	9	69,2	4	30,8	13
2013	15	93,8	1	6,2	16
2014	29	93,5	2	6,5	31
2015	35	89,8	4	10,2	39
2016	21	91,3	2	8,7	23
2017	33	94,3	2	5,7	35
Toplam	201	90,1	22	9,9	223

Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin özetlerindeki sonuç bilgisi incelendiğinde 201 çalışmada (% 90,1) sonuç bilgisine yer verildiği görülürken tez özetlerinin 22 tanesinde (% 9,9) sonuç bilgisinin yer almadığı tespit edilmiştir. Bu açıdan araştırmacıların tez özetlerinde sonuç bilgisine yer vermede başarılı oldukları söylenebilir. Türkçe eğitimi alanındaki tez özetlerinde öneri bilgisinin yer alıp almadığıyla ilgili bulgular Tablo 11’de frekans ve yüzde değerleriyle gösterilmiştir.

Tablo 11. Yıllara Göre ‘Öneri’ Bilgisinin Dağılımı

Yıl	Var		Yok		Toplam
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	
2007	0	0	7	100	7
2008	1	12,5	7	87,5	8
2009	2	16,7	10	83,3	12
2010	0	0	20	100	20
2011	1	5,3	18	94,7	19
2012	1	7,7	12	92,3	13
2013	3	18,8	13	81,2	16
2014	3	9,6	28	90,4	31
2015	3	7,7	36	92,3	39
2016	2	8,7	21	91,3	23
2017	2	5,7	33	94,3	35
Toplam	18	8,1	205	91,9	223

Tablo 11 incelendiğinde Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tez özetlerinde öneri bilgisine 18 tezde (% 8,1) yer verildiği görülürken 205 tezde (%91,9) öneri bilgisine dair herhangi bir bilgiye değinilmediği görülmektedir. 2007 ve 2010 yılında hazırlanan tezlerin hiçbirinde öneri bilgisine dair bilginin yer almaması ve son yıllarda eğitim araştırmalarının artmasına rağmen özetlerde % 90 üzerinde öneri bilgisine yer verilmemesi dikkat çeken bir durumdur.

Türkçe eğitimi alanındaki tez özetlerinde sözcük sayısı bilgisinin dağılımı ile ilgili bulgular Tablo 12’de frekans ve yüzde değerleriyle gösterilmiştir.

Tablo 12. Yıllara Göre ‘Sözcük Sayısı’ Bilgisinin Dağılımı

Yıl	100-200 sözcük	201-300 sözcük	301-400 sözcük	401 ve üzeri	Toplam
2007	2	3	1	1	7
2008	1	4	2	1	8
2009	2	9	1	0	12
2010	5	9	3	3	20
2011	5	7	4	3	19
2012	4	3	2	4	13
2013	4	6	3	3	16
2014	7	9	13	2	31
2015	8	13	8	10	39
2016	5	7	7	4	23
2017	7	17	7	4	35
Toplam	50	87	51	35	223

Tablo 12’de Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin özetlerinde yer alan sözcük sayısının dağılımına yer verilmiştir. Tabloya göre 87 tezin (% 39,1) özeti 201-300 sözcük aralığındadır. 51 tezin özeti (% 22,8) 301-400 sözcük aralığında iken 50 tezin özeti (% 22,4) 100-200 sözcük aralığındadır. 35 tezde (%15,6) ise 401 ve üzeri sözcük aralığına yer verilmiştir. Türkçe eğitimi alanındaki tez özetlerinde anahtar sözcük sayısı bilgisinin dağılımıyla ilgili bulgular Tablo 13’de frekans ve yüzde değerleriyle gösterilmiştir.

Tablo 13. Yıllara Göre ‘Anahtar Sözcük Sayısı’ Bilgisinin Dağılımı

Yıl	0 sözcük	2-3 sözcük	4-5 sözcük	6-7 sözcük	8 sözcük ve üzeri
2007	1	1	4	1	0
2008	4	0	4	0	0
2009	3	2	6	0	1
2010	8	4	5	3	1
2011	2	2	11	3	1
2012	2	1	7	1	1
2013	0	3	9	4	1
2014	4	8	15	3	1
2015	7	9	16	7	0
2016	0	4	14	4	0
2017	2	5	18	6	4
Toplam	33	39	109	32	10

Tablo 13'e göre Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin özetlerinde anahtar sözcük sayısının dağılımı incelendiğinde 109 tezde (% 48,8) 4-5 sözcükten oluşan anahtar sözcüklere yer verildiği görülmektedir. En çok kullanılan anahtar kelime 4-5 sözcükten oluşmaktadır. 1 sözcükten oluşan anahtar kelime sayısına rastlanılmadığı için tablodaki başlık gruplandırmasında 1 sayısı yer almamıştır. Yalnız 33 tezde anahtar kelimelerin hiçbir şekilde yer almaması dikkat çeken bir bulgudur. En az kullanılan anahtar kelime sayısı 8 ve üzerindeki sözcük seçimidir.

Türkçe eğitimi alanındaki doktora tez başlıklarının sözcük dağılımı ile ilgili bulgular Tablo 14'de frekans ve yüzde değerleriyle gösterilmiştir.

Tablo 14. Türkçe Eğitimi Alanında Hazırlanan Doktora Tez Başlıklarının Sözcük Sayılarına Göre Dağılımları

Başlıklardaki Sözcük Sayısı	<i>f</i>	%
1-5	13	5,82
6-10	99	44,3
11-15	95	42,6
16-20	14	6,27
21-25	2	0,89
Toplam	223	100

Tablo 14'e göre Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin başlığı incelendiğinde başlıklardaki sözcük sayısının 1 ile 25 arasında değiştiği görülmektedir. APA kriterlerine göre bir başlık en fazla 12 sözcükten oluşmalıdır. 99 tezde (% 44,3) kullanılan başlıktaki sözcük sayısı 6-10 arası, 95 tezde (% 42,6) 11-15 arasındadır. Sözcük kullanımının genel itibari ile tez başlıklarında APA kriterlerine uygun olarak hazırlandığı söylenebilir. 21-25 sözcük arasında 2 tez başlığının (% 0,89), 16-20 sözcük arasında 14 tez başlığının (% 6,27) yer aldığı görülmektedir. APA kriterlerinde en fazla 12 sözcük ölçütü düşünüldüğünde bu tez başlıklarının uygun olmadığı söylenebilir. APA'ya göre başlıklarda kısaltma kullanılmaması gerekmektedir. Fakat araştırma kapsamında incelenen tez başlıklarının 3 tanesinde kısaltmanın kullanıldığı tespit edilmiştir. Araştırmacıların genel olarak doktora çalışmalarının başlıklarında ideal sözcük sayısına ulaştıkları görülmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin özetlerinde araştırmanın amacı ya da problem cümlesi, örnekleme ya da çalışma grubu, araştırmanın yöntemi, veri toplama ve veri analiz teknikleri, bulgular ve sonuç bilgilerinin ne oranda yer aldığı ile çalışmalardaki anahtar sözcük ve başlıklardaki sözcük sayısının dağılımı araştırılmıştır. Deniz ve Karagöl (2017) Türkiye'deki üniversitelerin eğitim bilimleri enstitüleri tarafından yayımlanan on beş tez yazım kılavuzunu akademik yazma açısından incelemiştir. İlgili çalışmada tez yazım kılavuzlarının % 86,6'sında özetlerin şekil özellikleri, kelime sayısı bilgileri, özetin yapısı ve özetlerin nasıl yazılacağına dair bilgilere yer verildiği tespit edilmiştir.

Çalışmanın bulgularına göre tez özetlerinde % 98,2 oranında araştırmanın amacı bilgisine yer verilmiştir. Benzer çalışmalarda da aynı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Sevim ve Özdemir-Erem (2012) 128 yüksek lisans tezinin özet bölümlerini inceledikleri çalışmada araştırmacıların, 'araştırmanın amacı' bilgisine yer vermede özen gösterdikleri sonucuna ulaşmıştır. Coşkun ve Kan (2013) 216 lisansüstü tezinin özet bölümlerini yazım tekniği

açısından analiz etmişlerdir. Elde edilen bulgulara göre tez özetlerinde ‘araştırmanın amacı’ bilgisine yüksek lisans tezi özetlerinde % 88 doktora tezi özetlerinde ise % 99 oranında yer verilmiştir. Böylece tez özetlerinin amaç bilgisine yer vermede başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aktaş ve Uzuner-Yurt’un (2015) Türkçe eğitimi alanında yayımlanan 724 makalenin özet bölümünü inceledikleri çalışmada ‘araştırmanın amacı’ bilgisinin % 90,88 oranında yer aldığı tespit edilmiştir. Bu bulgulara göre araştırmacıların özet kısmında “araştırmanın amacı” bilgisine yer vermede oldukça başarılı oldukları söylenebilir.

Araştırmanın önemi bilgisine tez özetlerinde % 70,86 oranında yer verilmediği tespit edilmiştir. Bu oran oldukça yüksek olmasında tez yazım kılavuzlarında araştırmanın önemi bilgisinin üzerinde yeterince durulmadığının etkili olabileceği söylenebilir. Deniz ve Karagöl’ün (2017) Türkiye’deki üniversitelerin eğitim bilimleri enstitüleri tarafından yayımlanan on beş tez yazım kılavuzunu akademik yazma açısından inceledikleri çalışmada, kılavuzlarda araştırmanın önemi bilgisine % 33,3 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Aktaş ve Uzuner-Yurt (2015) ise yaptıkları çalışmada makale özetlerinde araştırmanın önemi bilgisine % 50,69 oranında değinilmediği sonucuna ulaşmıştır.

Tezlerin özet bölümlerinde örneklem ya da çalışma grubu bilgisine 176 tezde (% 78,92) yer verilmiştir. Araştırmacıların evren ve örneklem bilgisine yer vermede başarılı olduğu sonucuna ulaşılabilir. Aktaş ve Uzuner-Yurt’un (2015) yaptıkları çalışmada örneklem bilgisine özetlerde % 69,06 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Coşkun ve Kan (2013) evren ve örneklem bilgisine yüksek lisans tezi özetlerinde % 51, doktora tezi özetlerinde ise % 53 oranında değinildiğini tespit etmişlerdir. Sevim ve Özdemir-Erem’in (2012) yaptıkları çalışmada tez özetlerinin bölümünde evren ve örneklem bilgisinin yeterli düzeyde ele alınmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Tez özetlerinde yer alan yöntem bilgisi oranı % 67,2’dir. Çalışmaya yön veren ve çalışmanın seyrini belirleyen yöntem kısmına dair bilgilerin özet kısmında zayıf kaldığı görülmektedir. Coşkun ve Kan (2013) yaptıkları çalışmada lisansüstü tezlerde yöntem bilgisine yüksek lisansta % 45 doktora % 48 oranında yer verildiği sonucuna ulaşmışlardır. Sevim ve Özdemir-Erem (2012) yüksek lisans tez özetlerinin araştırmanın modeline dair bilgiye yer vermede yetersiz olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Aktaş ve Uzuner-Yurt (2015) ise yaptıkları çalışmada araştırmanın yöntem kısmına özetlerde % 39,92 oranında yer verildiğini tespit etmişlerdir.

Araştırmada, tez özetlerinde veri toplama tekniklerinin % 74, veri analiz tekniklerine dair bilgilerin ise % 65,4 oranında yer aldığı tespit edilmiştir. Veri toplama ve veri analiz bilgilerinin özet bölümlerinde yeterli düzeyde ele alınmadığı görülmektedir. Farklı çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Coşkun ve Kan (2013) tezlerin özetlerinde veri toplama bilgilerine değinilmesinde yetersiz kaldığı sonucuna varmışlardır. Sevim ve Özdemir-Erem (2012) veri analiz tekniklerinin belirtilmesinde tez özetlerinin yetersiz olduğunu tespit etmişlerdir. Aktaş ve Uzuner-Yurt’un (2015) yaptıkları çalışmada veri toplama teknikleri bilgisine yeterli düzeyde yer verildiği sonucuna ulaşılırken veri analiz teknikleri bilgisine değinmede özetlerin yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır.

Tez özetlerinde bulgular bilgisine % 50,7 oranında yer verilmiştir. Bulgulara dair bilgilerin tez özetlerinde oldukça yetersiz olduğu görülmektedir. Aktaş ve Uzuner-Yurt’un (2015) yaptıkları çalışmada özet bölümünde bulgulara dair bilgilere % 24,86 oranında değinildiği tespit edilmiştir.

Sonuç bilgisine dair bilgilerin, özet bölümlerinde % 90,1 oranında olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçtan hareketle araştırmacıların tez özetlerinde en çok yer verdikleri bilgilerin araştırmacının amaç ve sonuç bilgisi olduğu görülmektedir. Aktaş ve Uzuner-Yurt'un (2015) makalelerin özet bölümlerini inceledikleri çalışmada, araştırmacının sonucu bilgisine % 60,08 oranında yer verildiği görülmüştür.

Tez özetlerinin öneri bilgisine yer vermede oldukça yetersiz olduğu görülmektedir. Tez özetlerinin sadece % 8,1'inde öneri bilgilerine yer verilmiştir. Aktaş ve Uzuner-Yurt'un (2015) makale özetlerini inceledikleri çalışmada da öneri bilgisine % 15,88 oranında değinilmiştir.

Araştırmada 87 (%39,1) tezin özet bölümünde sözcük sayısının 201-300 arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sevim ve Özdemir-Erem (2012) yaptıkları çalışmada yüksek lisans tezlerinin özetlerinin çoğunun 150-224 sözcük aralığında oluştuğunu tespit etmişlerdir. Deniz ve Karagöl (2017) on beş tez yazım kılavuzunu akademik yazma açısından inceledikleri çalışmada kılavuzlarda özet sayısına yönelik herhangi bir birliğin olmadığı ve özetlerdeki sözcük sayısının 100 ila 500 kelime arasında değiştiği sonucuna ulaşmışlardır.

Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tez özetlerinde anahtar sözcük sayısının 4-5 sözcük aralığında yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Araştırmacıların tezlerde anahtar kelime kullanımında başarılı oldukları söylenebilir. Fakat çalışma kapsamında incelenen 33 teze anahtar kelimelere dair bilgilere yer verilmediği belirlenmiştir. Deniz ve Karagöl'ün (2017) çalışmasında kılavuzların % 46,7'sinde anahtar kelimelere hiç değinilmediği tespit edilmiştir. Aktaş ve Uzuner Yurt'un (2015) yaptıkları çalışmada anahtar kelimelere dair sözcük dağılımının 4-5 sözcük arasında (%50,14) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tez başlıklarının genel olarak yazım kriterlerine uygun olarak oluşturulduğu görülmektedir. Tezlerin % 44,3'ünde başlıkta 6-10 sözcük arası % 42,6'sında ise 11-15 arası sözcük kullanılmıştır. Day'e (2000) göre araştırmacının başlığı çok sayıda kişi tarafından okunmaktadır. Çalışmanın tamamını okuyan kişi sayısı az olduğu için başlıktaki kelimeler çok dikkatli seçilmelidir. APA'ya göre bilimsel araştırmalarda bir başlık için en fazla on iki kelime önerilmektedir (APA, 2009). Sevim ve Özdemir-Erem (2012) yüksek lisans tezlerinin başlıklarını inceledikleri çalışmada, başlıkların % 43,8'inin kabul gören ölçütler doğrultusunda yazıldığı sonucuna ulaşmışlardır. Deniz ve Karagöl'ün (2017) yaptıkları çalışmada, tez yazım kılavuzlarında başlığın kelime sayısı aralığının on beş kelimedenden yirmi altı kelimeye kadar değişiklik gösterdiği tespit edilmiştir.

Çalışmanın sonuçlarından hareketle şu önerilerde bulunabilir:

- Tezlerin özet bölümünde çalışmanın amacı ve önemi açık bir şekilde ifade edilmelidir.
- Özet bölümünde çalışmanın yöntemi açıkça ifade edilmelidir.
- Özet bölümünde çalışmanın örneklemine dair bilgilere yer verilmelidir.
- Özet bölümünde çalışmanın veri toplama ve veri analiz tekniklerine dair bilgiler belirtilmelidir.
- Özet bölümünde çalışmanın önemli bulgularından birkaçına değinilmelidir.
- Özet bölümünde çalışmanın sonuç ve öneri bilgilerine yer verilmelidir.
- Tez başlıkları genel kabul görmüş ölçütlere göre oluşturulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aktaş, E. ve Uzuner Yurt, S., (2015). Türkçe eğitimi alanındaki makale özetlerine yönelik bir içerik analizi, *Turkish Studies* - 10 (7), 73-96.
- APA. (2009). *Amerikan psikoloji derneği yayım kılavuzu*.(ed. Halil Ekşi). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Bahar. M. A. (2014). Lisansüstü eğitimde akademik yazma ve önemi. *International Journal of Language Academy*. 2 (4). 209-233.
- Balcı, A. (2013). *Sosyal bilimlerde araştırma: yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Ç., Ebru, Akgün Ö, E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Coşkun, E., Kan, O. (2013). Lisansüstü tezlere ait özet metinlerinin yazım tekniği bakımından değerlendirilmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*. 9(4): 299-313.
- Day, R. A. (2000). *Bilimsel bir makale nasıl yazılır ve yayımlanır?* (Çev. Gülay Aşkar Altay). TÜBİTAK Yayınları.
- Deniz, K. ve Karagöl, E. (2017). Akademik yazma açısından tez yazım kılavuzları. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5 (2), 287-312.
- İnce, M., Gül, H., ve Bozyiğit, S. (2017). Türkiye’de turizm pazarlaması konusunda yazılan lisansüstü tezlerin içerik analizi yöntemiyle incelenmesi: 1990-2016. *Journal of Social Studies*. 6 (5), 113-130.
- Karasar, N. (2011). *Araştırmalarda rapor hazırlama*. Ankara: Nobel Yayınları.
- MEB., *Türkçe dersi (1-8 Sınıflar) öğretim programı*, Ankara, 2018.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (2016). *Genişletilmiş bir kaynak kitap: Nitel veri analizi*. (S. A. Altun, A. Ersoy Çev.). Ankara: Pegem Akademi.
- Özçakmak, H. (2017). Türkçe eğitimi lisansüstü araştırmalarında yeni yönelimler (2011-2015). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6 (3), 1607-1618.
- Sevim, O. ve Özdemir-Eren, N. H, (2012). Türkçe eğitimi alanındaki yüksek lisans tezlerinin başlıklarına ve özetlerine eleştirel bir bakış. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*. 1 (3), 174-186.
- Şenyurt, S. ve Özer-Özkan, Y. (2017). Eğitimde ölçme ve değerlendirme alanında yapılan yüksek lisans tezlerinin tematik ve metodolojik açıdan incelenmesi. *Elementary Education Online*, 16 (2), 628-653.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). *İçerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul:Epsilon Yayıncılık.
- Yağmur-Şahin, E., Kana, F. ve Varışoğlu, B. (2013). Türkçe eğitimi bölümlerinde yapılan lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri. *International Journal of Human Sciences*, 10 (2), 356-378.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, (5. Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz M. C. ve Emiroğlu O. N. (2005) Bilimsel makale nasıl yazılır? *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 1 (2), 26-38.